

GRENZELOZE Schelde

NIEUWS

België - Belgique
P.B.
9300 Aalst 1
3/3489

Afgiftekantoor Aalst 1
V.U. Marcel Rijdams
Akenkaai 2bis
B-1000 Brussel

35

INHOUD

- 2 Scheldebekken
EU overstromingsrichtlijn
- 3 Wallonië
Nieuwe streefdatum voor
de autonome zuivering
- 3 Wallonië
De collectieve zuivering in
landelijk gebied zit in de lift
- 4 Vlaanderen
Een groenkuur voor de
natuur. Het inrichtingsproject
Noordelijk Eiland (Bornem)
- 5 Frankrijk
De groene metropool
- 6 Brussel
Integratie van het kanaal
in de stad
- 8 Nederland
Samenwerken aan
natuurversterking
- 10 Vlaanderen
Extra overstromingsgebieden
langs bijrivieren Zeeschelde
goedgekeurd
- 11 Activiteiten in het
Scheldebekken ...

Driemaandelijks tijdschrift • nummer 35 • mei - juni - juli 2006

Een uitgave van
GrenzeLoze Schelde -
Escut sans Frontières,
internationaal samen-
werkingsverband
voor de verbetering
en het herstel van het
ecosysteem in en om
de waterlopen van
het Scheldebekken.

► Budabrug: toegangspoort tot Brussel

Aanleiding en doelstelling

Op 18 januari 2006 diende de Europese Commissie een eerste ontwerp van nieuwe richtlijn in voor het beheer van overstromingsrisico's. De richtlijn heeft tot doel om binnen de EU de risico's van overstromingen voor de mens, het milieu en de economie te verminderen en te beheren. Het gaat om overstromingen vanuit rivieren en vanuit de zee en om stortvloed. De richtlijn is onderdeel van een Europees actieprogramma rond overstromingsbeheer. Directe aanleiding voor dit actieprogramma waren de grote overstromingen van Donau en Elbe in 2002. Indirect speelt ook de vrees mee dat klimaatverandering een invloed zal hebben op toekomstige overstromingsrisico's en de vaststelling dat de intensivering van het grondgebruik de overstromingsrisico's sterk beïnvloedt. Voor sommige knelpunten is er een grensoverschrijdende aanpak nodig, vandaar de nood om op Europees niveau een initiatief te nemen.

Subsidiariteit en afstemming

De Commissie wil in de richtlijn rekening houden met de vraag van de lidstaten om subsidiariteit. Zo wordt het inschatten van de overstromingsrisico's, de gewenste graad van bescherming en de keuze van de te nemen maatregelen overgelaten aan de lidstaten. Wel wil men op Europees niveau de wijze van samenwerking regelen. De bestaande Kaderrichtlijn Water geldt daarbij als richtsnoer voor het organiseren van de samenwerking tussen lidstaten. Op het niveau van de stroomgebied-districten zal het overleg plaatsvinden via de bestaande stroomgebiedcomités, zoals deze voor de Schelde en voor de Maas. Ook voor de planvorming en de rapportering wenst men een maximale afstemming tussen de nieuwe overstromingsrichtlijn en de Europese Kaderrichtlijn Water (EKW).

Voorstel van richtlijn inhoudelijk

De verschillende stappen die lidstaten zullen moeten doorlopen zijn:

1. Het voorafgaand beoordelen van de overstromingsrisico's van stroomgebieden, deelgebieden en kustzones
2. Het aanduiden van de gebieden met potentieel significante overstromingsrisico's
3. Het opmaken van overstromingskaarten voor de risicogebieden, met aanduiding van de frequentie van overstromen en van de impact ervan
4. Het opmaken van plannen op het niveau van het stroomgebied, deelstroomgebied of kustzone voor het beheer van de overstromingsrisico's in deze gebieden

In de plannen moeten de lidstaten de gewenste beschermingsdoelstellingen aanduiden, en de geplande maatregelen om die doelstellingen te bereiken. De plannen moeten zich toespitsen op preventie van overstromingen, bescherming tegen optredende overstromingen, en paraatheid om adequaat te kunnen ingrijpen. Er moet speciale aandacht uitgaan naar de aanpak van grensoverschrijdende knelpunten en het voorkomen van negatieve effecten in buurlanden. De voorafgaande risicobeoordeling, de kaarten en de plannen moeten publiek beschikbaar zijn, de publieke participatie wordt gecoördineerd met die van de EKW. Zowel de kaarten als de plannen zullen om de 6 jaar moeten herzien worden, net zoals de stroomgebiedbeheerplannen in uitvoering van de EKW.

Vereenvoudigde standpunten van de vijf regio's in het Scheldestroomgebied

De drie Belgische gewesten streven in de discussie rond de tekst van de richtlijn gezamenlijk naar een maximale afstemming van de overstromingsrichtlijn met de EKW. Ze staan daarmee in lijn met Frankrijk, de zuiderse landen en de nieuwe lidstaten. De Scandinavische landen, Groot-Brittannië en Nederland vragen daarentegen een minimale afstemming en een ruime soepelheid voor lidstaten (subsidiariteit). Daarnaast hamert Vlaanderen op de risicobenadering en op het afstemmen van kosten-baten analyse methodes op stroomgebiedniveau voor het inschatten van grensoverschrijdende effecten. Wallonië benadrukt de eigen bevoegdheden van de lidstaten en de valorisatie van reeds gepresteerd werk door de lidstaten.

Gevolgdte procedure en verdere aanpak

Momenteel wordt de ontwerp-richtlijn behandeld op het niveau van de Raad en van het Europees Parlement. De Raad, onder Oostenrijks voorzitterschap bereikte op 27 juni laatstleden een politiek akkoord, zodat een nieuwe richtlijn in de loop van 2007 van kracht zou kunnen worden. Van zodra de richtlijn van kracht zou worden, moeten lidstaten ze omzetten in hun eigen nationale wetgevingen.

*Filip Raymaekers
IVA VMM - afdeling Water*

Op 16 maart 2006 uitte de Waalse Regering de wens om de verplichting om alle bestaande woningen die niet aan een collectief zuiveringsnetwerk kunnen worden gekoppeld van een individuele zuiveringsinstallatie te voorzien, te verschuiven van 2009 naar 2015. Dit is een meer realistische datum gezien het lage percentage betrokken woningen dat momenteel over een individuele zuiveringsinstallatie beschikt (enkele duizenden). Men schat het aantal woningen in Wallonië dat nog met dit systeem moet worden uitgerust op 130.000! Een tweede beslissing betreft het bepalen van de prioritaire zones, bijvoorbeeld rond waterwingebieden of stroomopwaarts van zwemzones. Het doel van deze zonering bestaat erin de meest geschikte behandeling te bepalen in overeenstemming met de te bereiken kwaliteit. Elke particulier zou dus persoonlijk op de hoogte moeten worden gebracht over de zone waarin hij zich bevindt en over de middelen die hij zou moeten aanwenden.

De financiering van de autonome zuivering wordt eveneens opgetrokken: de bijdrage van het Gewest stijgt tot 90% (70% vandaag) en zal maximaal € 4.000 bedragen (€ 2.500 vandaag). Deze stijging dient gepaard te gaan met een vereenvoudigde procedure die moet voorkomen dat de particulier de totale werken moet financieren alvorens stappen te kunnen ondernemen voor het bekomen van de premie. Daarnaast worden formules voorzien voor financiële tegemoetkoming aan personen met een laag inkomen.

De verschuiving van de streefdatum 2009 zou kunnen worden beschouwd als een stap terug, maar in werkelijkheid toont het enkel officieel aan dat het in praktijk onmogelijk is om deze doelstelling te bereiken. De oorzaak hiervan is de gebrekkige programmatie van het beleid inzake individuele zuivering en een voortdurend wijzigende reglementering. Het bepalen van de prioriteiten en een betere subsidiëring moeten leiden tot een betere uitrusting voor de zuivering in landelijke gebieden.

► Waterzuivering aan de hand van een rietveld

© S. Hallet

► Riolering

Een andere beslissing die de Waalse Regering op 16 maart nam, betreft de heropstart van een investeringsprogramma inzake de collectieve zuivering in landelijk gebied. Dit programma lag gedurende zes jaar stil doordat tot nu toe prioriteit werd toegekend aan de zuivering van agglomeraties van meer dan 2.000 inwoner-equivalenten (IE). Op die manier moeten tegen 2009 in totaal 61 kleine zuiveringsinstallaties - voor agglomeraties van minder dan 2.000 IE - worden gebouwd en dit met een budget van 65 miljoen euro.

Voor meer info surft u naar
<http://gov.wallonie.be/code/fr/comm.asp>
 (bericht van 16 maart 2006)

Tableau de bord de l'environnement wallon 2005.
 Ed. MRW - DGRNE.
 Grenzeloze Schelde Nieuws 32

Sylvie Posel
 Met dank aan Frédéric Soete,
 Inter-Environnement Wallonie

Het inrichtingsproject Noordelijk Eiland (Bornem)

Op een steenworp van de sluis van Wintam en de toegang van de Schelde naar de haven van Brussel ligt het Noordelijk Eiland, een sleutelnatuurgebied van een 50 hectare tussen de Rupel en het Zeekanaal Brussel-Schelde, gesitueerd in de zoete zone van het Schelde-estuarium.

Het lichtgolvend gebied is een 'nieuw' stukje natuur met centraal een waterplas en enkele struwelen. Maar 'nieuw' betekent verre van artificieel. De natuur ontwikkelt zich 'natuurlijk' en creëert een verrassende en boeiende biodiversiteit waar voorheen slechts opgespoten baggerspecie uit de nieuw gegraven kanaalarm was te vinden. Samen met twee andere sleutelgebieden - het Ketenisseschoor in de brakke zone en Ellewoutsdijk (NL) in de zoute zone van het stroomgebied - streeft het Interregproject De Schelde Natuurlijk!¹ ernaar die gebieden met een minimum aan infrastructuurle ingrepen meer en beter toegankelijk te maken voor de bezoeker en de natuurliefhebber. De algemene doelstelling van De Schelde Natuurlijk! is immers de bevolking te sensibiliseren over de ecologische waarde van het Schelde-estuarium en zo het maatschappelijk draagvlak te verbreden voor een duurzame ontwikkeling van de rivier.

Noordelijk Eiland, Ketenisseschoor en Ellewoutsdijk kan je beschouwen als schoolvoorbeeld en als visitekaartjes van wat De Schelde Natuurlijk! beoogt met het estuariene herstel in de verschillende zones van het Zeescheldebekken.

De drie gebieden verspreid langs de estuariene gradiënt van zoet naar zout zijn elk gekarakteriseerd door specifieke habitats met de hun eigen plant- en diersoorten. In het Noordelijk Eiland (zowel in trek bij broed- en doortrekvogels als bij overwintelaars) observeer je aan de zacht aflopende waterrand vooral watervogels (zoals eenden van alle slag, aalscholver) en steltlopers (zoals groenpootruiter, tureluur, grutto) die op hun beurt bijzonder in de smaak vallen bij roofvogels (zoals slechtvalk, buizerd en torenvalk). Aan de slootpartijen vind je de dodaars, oeverwaluw en kwikstaart. Een waar paradijs voor de birdwatcher! Die krijgt in de zeer nabije toekomst op de Rupeldijk ter hoogte van de veersteiger een vogelkijkhut te zijner beschikking waar hij ongestoord zijn gevederde vrienden kan bescieden. De kijkhut zal tevens dienst doen als schuilhut voor de veergebruikers. Voor de begrazing zorgen Heckrund en Konikspaar, want nagenoeg alle genoemde vogels houden van open landschap en kort gras.

De verschillen in ondergrond door de afwijkende wijzen van opspuiten van de baggerspecie en de diversiteit van de specie zelf, laat toe dat zich in het kleinschalige gebied sinds 1997 (bij het beëindigen van de baggerwerken) een grote verscheidenheid aan flora ontwikkelt (op nat zand, op de vochtige randen van de waterpartijen en in het water). Die ontwikkeling is nu nog altijd aan de gang en maakt het Noordelijk Eiland tot een uitermate interessante proeftuin voor de observatie van de evolutie van pioniersvegetatie naar een immer toenemende biodiversiteit, die je nu al behoorlijk indrukwekkend kan noemen.

Voor het Noordelijk Eiland opteerde WWF, coördinator van De Schelde Natuurlijk!, in overleg met Waterwegen en Zeekanaal NV en met het Agentschap voor Natuur en Bos voor de inplanting van een wandelpad doorheen het gebied, de oprichting van een vogelkijkhut op de Rupeldijk en de plaatsing van informatieborden op strategische locaties. De hut zal van op de Rupeldijk een adembenemend doch vreemd panorama bieden: water, natuur, industrie, hoogspanningspylonen, drukke scheepvaart, kleinschalig watertoerisme, bloeiende horeca, weiland en de niet uit het vlakke land weg te denken kerktorens. Het Noordelijk Eiland is ondanks zijn geringe afmetingen een aanbevelenswaardig voorbeeld van hoe verschillende overheidsinstellingen en milieuorganisaties de handen in elkaar sloegen om een boeiende natuurbeleving mogelijk te maken. Boeiend in vele opzichten. Hoe evolueert 'nieuwe' natuur? Hoe belevan natuurliefhebbers die nieuwe natuur? Hoe appreciëren zij de inspanningen van de initiatiefnemers van het Interregproject De Schelde Natuurlijk! om het gebied beter toegankelijk te maken?

Meer info: www.descheldenatuurlijk.nl

Michel De Smet, communicatieverantwoordelijke
Waterwegen en Zeekanaal NV, afdeling Zeeschelde

¹ De Schelde Natuurlijk! is een initiatief van WWF België en Vogelbescherming Nederland in samenwerking met Bond Beter Leefmilieu, Natuurpunt, De Zeeuwse Milieufederatie, Het Zeeuwse Landschap en Natuurmonumenten.

De Rijselse metropool omtoveren tot een van de meest groene van Frankrijk! Dat is de doelstelling van het groene richtschema opgesteld door Lille Métropole Communauté urbaine en dit met de steun van de Conseil Général du Nord, de Conseil Régional du Nord Pas-de-Calais en de Staat. Op 6 februari 2004 ondertekenden deze vier grote gemeenschappen samen een charter.

Dit charter moet tegemoetkomen aan de natuurbehoeften door een netwerk van gevarieerde open ruimten, meer bos, het onderhouden of creëren van ecologische of landschappelijke linten en het zachte weggebruik te bevorderen. Tot slot wil dit plan de natuurgebieden beschermen, beheren en herstellen en deze gebieden geschikt voor fauna en flora met elkaar in verbinding brengen. Dit plan moet vorm geven aan een groene ring van uitgestrekte ruimtes die bijdraagt tot de terugkeer van 'de natuur in de stad'.

In september 2002 verwierf Lille Métropole Communauté de bevoegdheid van 'Espace Naturel Métropolitain'.

Op 1 oktober 2002, richtten 40 gemeenten en Lille Métropole Communauté urbaine het syndicat mixte 'Espace Naturel Lille Métropole' op. Lille Métropole Communauté urbaine houdt zich bezig met grondverwerving en investeringen, terwijl Espace Naturel Lille Métropole zich over het onderhoud, de exploitatie en promotie van de natuurgebieden ontfermt.

Op dit ogenblik beheert Espace Naturel Lille Métropole een duizendtal hectare natuur. In de vallei van de Leie en de Beneden-Deûle, heeft men het over 'Het water in al zijn toestanden'. Het Parc de la Deûle en de Espace naturel des Périsieux viert dan weer de 'Herwonnen natuur'. Het Kanaal van Roubaix en van de stedelijke Marque pleiten voor een 'Terugkeer van de natuur in de stad'. Tenslotte, in de Marquevallei en rond de ketting van meren vindt een opwaardering van een opmerkelijk natuurlijk en landschaps-architecturaal patrimonium plaats.

Een jonge ploeg werkt enthousiast aan de opbouw van deze grootstedelijke natuurlijke ruimte. Zij heeft één doelstelling: tegen 2015 tienduizend hectare beschermd gebied bekomen, met een mix van ecologische, pedagogische en ludieke bestemmingen.

Espace Naturel Lille Métropole hanteert een systeem van 'gedifferentieerd beheer'. Het gedifferentieerd beheer past de keuze en de grootte van de bomen, de maaivijze en de aanplantingen aan in functie van het beoogde doel: hier een park, daar een weide. Ze wil de natuur opnieuw naar de stad brengen, het natuurlijk evenwicht herstellen. Hoe hoger het onkruid, hoe meer de insecten zich vermenigvuldigen en hoe meer vogels zij aantrekken. De natuur is een keten.

Om échte natuur te kunnen aanbieden, wordt het snoeien uitgesteld, maaimachines vermeden, worden opnieuw waterpartijen aangelegd, de bloei van plaatselijke bloemen bevordert en het gebruik van pesticiden vermeden. Duurzame ontwikkeling betekent ook wandelingen in het wild. Als je een ijsvogel wil ontmoeten, moet je er nu eenmaal wat onkruid voor overhebben.

Pierre Dhénin
Directeur van de Espace Naturel Lille Métropole

Voor meer informatie:

Tel. ENM: +33 3 20 63 11 22

Website: www.enm-lille.fr

Kanaal van Roubaix: Etienne Fortin +33 3 20 27 94 40

Vallei de Marque: Audrey Flis +33 3 20 47 18 85

Parc de la Deûle: Pierre Géneau +33 3 20 58 08 61

Vallei van de Leie en Beneden-Deûle: Quentin Spriet +33 3 20 44 04 60

Op 5 april sloegen Coördinatie Zenne (werkgroep van Grenzeloze Schelde), Inter-Environnement Bruxelles en BRAL, de handen in elkaar voor de organisatie van een info- en ontmoetingsdag rond het kanaal. De hamvraag waar deze dag een antwoord moest op bieden was 'Hoe het kanaal beter integreren in de stad?'.

Om deze vraag te beantwoorden, werd een gevarieerd publiek uitgenodigd voor een boottocht vanuit Vilvoorde om zo via Brussel en Molenbeek naar Anderlecht te varen. Inpikkend op het landschap langsheen de vaarweg presenteren de gastsprekers de verschillende aspecten van het kanaal, met bijzondere aandacht voor de troeven en bedreigingen voor de integratie van deze waterweg in de stad. Walter Roggeman, moderator van de dag en voorzitter van Natuurpunt, zorgde ervoor dat de verschillende toelichtingen elkaar de hele dag door vlekkeloos opvolgden.

Even een terugblik.

► Aan boord van de 'Blauwe Reiger'

► Rik Platteau ontvangt ons in Watersite

Watersite: een goed voorbeeld van integratie

Alvorens in te schepen op de 'Blauwe Reiger', die ter beschikking werd gesteld door W&Z, wordt het gezelschap eerst nog uitgenodigd door Rik Platteau voor een bezoek aan de Watersite te Vilvoorde. Gezien de terugval van de zware industrie werden de terreinen er opengesteld voor andere activiteiten. Het project Watersite wenst de situatie op een geïntegreerde wijze aan te pakken om de troeven van het gebied te bewaren en te versterken: via Watersite keert Vilvoorde het aangezicht naar het water.

Industrie en kanaal: een link die hersteld moet worden

Op weg naar Grimbergen stellen Johan Laurent en Bruno Verwimp van Waterwegen en Zeekanaal NV, afdeling Zeekanaal hun organisatie voor. Volgens hen is de grootste uitdaging voor de gemeenten en de afdeling Zeekanaal het opnieuw economisch rendabel maken van het kanaal waarbij stadsontwikkeling, natuur, toerisme en recreatie parallel moeten ontwikkeld worden. Op dit ogenblik loopt er een project dat de industrie moet aanmoedigen om de waterweg te gebruiken.

Toerisme, recreatie en industrie: gaat dit samen?

Is de industrialisatie van het kanaal noodzakelijk in strijd met zijn toeristische functies? Waarom geen link creëren tussen de waterweg en de industrie op één oever en tussen de waterweg en de recreatieve sector op de andere oever? André Vrydagh, directeur van het BITC (Brussel Internationaal - Toerisme & Congres) is van mening dat boottochten een markt in volle expansie vormen. Er zijn ideeën te over om deze mogelijkheid zoveel mogelijk te exploiteren: oprichting van onthaalpunten, verbeterde toegang tot de autocars, toegang voor de voetgangers tot het stadscentrum, fietsverhuur, enz.

► Boottochten op het kanaal

Fietsen langs het kanaal

Frederik Depoortere, fietsmanager van het Brussels Gewest bij het Bestuur Uitrusting en Vervoer (BUV), stelt de nieuwe fietsroute voor die langs de linkeroever van het kanaal zal worden getrokken. Er blijven echter enkele problemen op de kruispunten waar de fietsers met druk verkeer worden geconfronteerd. Zou dit fietspad niet beter onder de brug doorlopen in plaats van erover?

► Ideale ruimte onder de BRYC

Het havengebied in evolutie

Geneviève Origer, Directeur Marketing & Ontwikkeling van de Haven van Brussel, stelt het Masterplan voor. Dit document schetst de langetermijnevolutie van de haven. Mevrouw Origer bespreekt de grote Europese tendensen, met name de samenwerking tussen de kusthavens en de binnenhavens, de opwaardering van de kleine regionale centra en het groeiende belang van de logistieke functies zoals het transport van bouwmaterialen, containers en afval. Het havengebied is eveneens een bron van werkgelegenheid, zoals Ann Goethals, consultant voor de BGDA, dit verwoordt. De algemene tendensen zijn een stijging van de werkgelegenheid in de groothandel, een stabilisatie in de transportsector, een afname in de productiesector en een stijging in de dienstensector. Een ander opvallend feit is dat de kwalificatie-eisen in het havengebied steeds hoger worden (tweetaligheid, polyvalentie, enz.).

► Containerterminal in de Haven van Brussel

Transport via de waterweg, nood aan een inter-regionale samenwerking

Brigitte Grouwels, staatssecretaris bevoegd voor de Haven van Brussel, meent dat het transport langs het water de mobiliteitsproblemen kan verzachten. Zij stelt ons het actieplan 2005-2009 voor, waarvan een van de centrale doelstellingen de ontwikkeling van de ABC-as (Antwerpen-Brussel-Charleroi) is. Jacques Hacourt, directeur Bruggen en Wegen van het MET (Wallonië), bevestigt dat het verkeer op het water in opmars is, en dit in het bijzonder op het Kanaal Charleroi-Brussel. Toch zijn er nog bijkomende stappen vereist, zoals bijvoorbeeld het verhogen van de doorvaart-hoogte van de bruggen die momenteel het containertransport tussen Brussel en Clabecq onmogelijk maakt.

► Goederentransport

Projecten in de Brusselse gemeenten voor een betere integratie

Sarah Montury van de cel planificatie en stedenbouw van de Stad Brussel stelt de verschillende projecten langs het kanaal voor (Turn&Taxis, Heliport, Willebroek) waar men de wijken nieuw leven probeert in te blazen door de herintroductie van een reeks functies, de creatie van links met het kanaal, enz. Dit proces verloopt inderdaad zeer traag, maar ondanks dat zijn er reeds merkwaardige realisaties... bekijkt u het domein T&T maar eens!

Anderzijds stelt Nicolas Hemeleers, kabinetschef van de Molenbeekse schepen

Myriam Hilgers, ons de situatie ter hoogte van het Saincteletteplein voor, waar de ontwikkelingen van de jaren '90 (voornamelijk kantoren) de woningen en het kanaal van elkaar afschermen. Een link tussen het nieuwe en het oude Molenbeek zou welkom zijn. In de gemeente Anderlecht is een terrein van 4,5 ha omgevormd tot publieke tuin om het wandelen te bevorderen en zo het contact met het kanaal te verhogen. Virginie Michel, landschapsarchitecte bij de dienst stedenbouw van de gemeente, toont ons het project op papier.

► Kanaal: binding of scheidingslijn?

Het kanaal als groene lint door de stad

De waterkwaliteit van het kanaal is niet slecht, maar voor Frank Vermoesen, verantwoordelijke van het groene netwerk van het BIM, zijn er op het niveau van de ecologische diversiteit nog inspanningen vereist. Ondanks deze onvolmaaktheden blijft het kanaal ter hoogte van Anderlecht een groene poort naar de stad, die zeker een omweg waard is.

Deze uitwisselings- en ontmoetingsdag heeft ons een meer globale visie op het kanaal en zijn omgeving geboden. Toch is het niet de bedoeling dat het bij deze ene dag blijft. Om het kanaal beter in het stedelijk netwerk te integreren, zullen er nog tal van andere ontmoetingen, onderzoeken, debatten... én beslissingen nodig zijn... iets om niet uit het oog te verliezen dus!

De provincie Zeeland staat voor de opgave om nieuwe estuariene natuur (natuur onder invloed van het getij) te realiseren. Geen gemakkelijke opgave. Het betekent namelijk dat de provincie de opdracht heeft om gebieden aan te wijzen die voor natuurontwikkeling in aanmerking komen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het project 'Natuurpakket Westerschelde' volop in de belangstelling staat zowel in Zeeland als daarbuiten.

De opgave om natuur te ontwikkelen vloeit voort uit het verdrag dat Nederland en Vlaanderen hebben gesloten in maart 2005. De internationale grensoverschrijdende belangen hebben een grote rol gespeeld bij het totstandkomen van het verdrag. In de overeenkomst staan namelijk drie punten centraal: de natuurlijke waarde van de Schelde, de veiligheid van land en inwoners en de toegankelijkheid van de haven van Antwerpen. Voor Zeeland een moeilijk dossier, immers de Provincie heeft altijd aangegeven tegen verdere verdieping van de Schelde te zijn. Vanuit de gedachte 'als het dan tóch moet, dan halen we eruit wat erin zit' hebben Zeeuwse overheden en belangenorganisaties hoog ingezet en een wensenpakket neergelegd in Den Haag. Zij hebben aangegeven dat dan niet alleen de haven van Antwerpen, maar ook de eigen havens goed bereikbaar moeten blijven. Verder is de minister gevraagd aan welke natuurverplichting Zeeland vastzit in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn en erop aangedrongen daar voldoende geld voor beschikbaar te maken. Het Rijk heeft gehoor gegeven aan de wensen vanuit Zeeland: 100 miljoen is er gekomen voor de verdubbeling van de twee belangrijke wegen en 200 miljoen is er beschikbaar voor de realisatie van nieuwe estuariene natuur. In een toetsing aan de Vogel- en Habitatrichtlijn heeft het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangegeven dat er 600 hectare nieuwe estuariene natuur moet komen. Dit om de aangetaste natuurwaarden in de Westerschelde te kunnen herstellen.

Regierol Provincie

Het Rijk heeft vervolgens de Provincie Zeeland gevraagd om de regie te voeren over de natuurprojecten die nodig zijn om de natuurwaarde van de Westerschelde te versterken. Na een zorgvuldige afweging van alle voor- en nadelen heeft de provincie in oktober 2005 'ja' gezegd tegen de regierol. Na een debat in de Kamer volgde in januari van dit jaar de overeenkomst tussen het Rijk en de Provincie. De provincie is namelijk van mening dat zij samen met Zeeuwse gemeenten, landbouw- en natuurorganisaties beter uitvoering kan geven aan het Natuurpakket dan het Rijk. De lokale aanwezige kennis en ervaring wordt hiervoor ingezet.

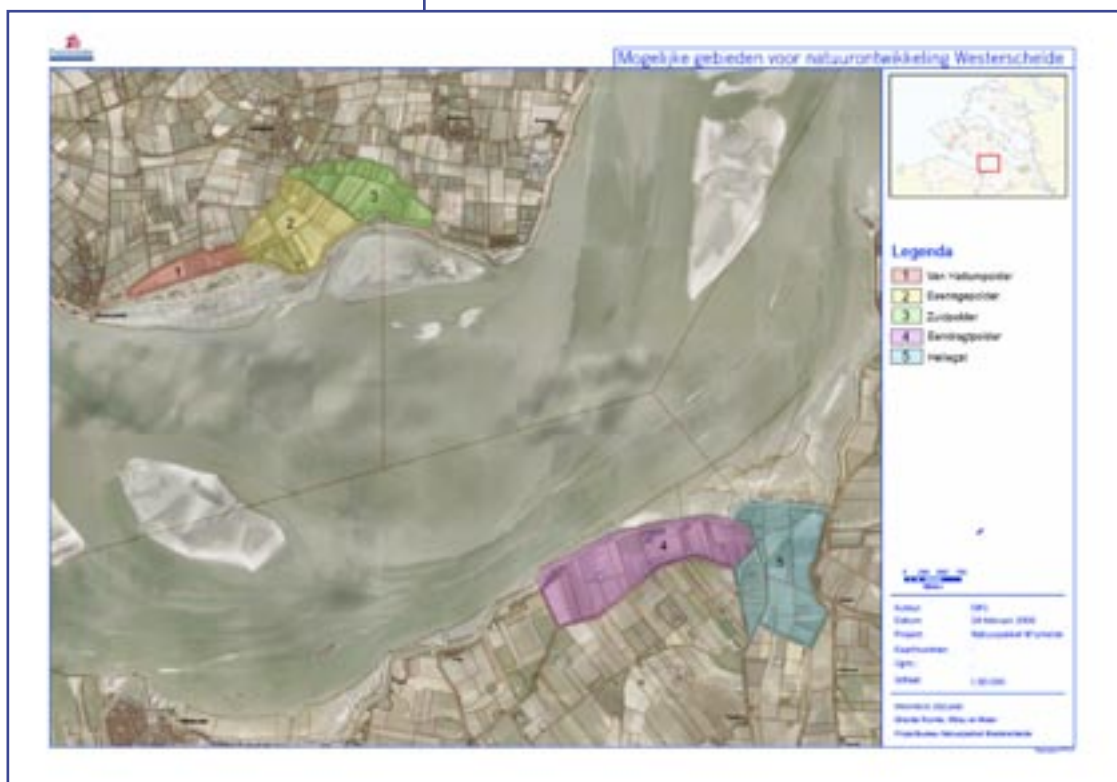
Gebiedskeuze voor natuurontwikkeling

Ruimte creëren voor extra estuariene natuur in het Westerscheldegebied, kan alleen door in geschikte oeverzones de dijken landinwaarts te verplaatsen. Het water moet er vrij spel kunnen krijgen. De selectie van mogelijke deelgebieden is dan ook uiterst zorgvuldig aangepakt. De provincie Zeeland heeft een onafhankelijk bureau onderzoek laten doen naar de meest geschikte locaties. Bovendien zijn lokale instanties en deskundigen geraadpleegd. Bij de selectie is met name gelet op:

- veiligheid (natuurontwikkeling mag niet ten koste gaan van de bescherming tegen overstromingen);
- economische waarden (o.a. de aanwezigheid van dorpen en infrastructuur);
- maatschappelijke factoren (o.a. gebruik van polder en agrarisch perspectief);
- landschappelijke en cultuurhistorische waarden (o.a. dijken en oude boerderijen);
- ecologische factoren (in het gebied moeten schorren en slikken kunnen ontstaan).

Welke gebieden komen in aanmerking?

Twee (grensoverschrijdende) gebieden zijn al aangewezen: het Zwin en de Hedwige/Prosperpolder (in totaal 305 hectare). De resterende 295 hectare nieuwe natuur moet gerealiseerd worden in de zone tussen Vlissingen en Hansweert.

Uit onderzoek zijn 12 deelgebieden naar voren gekomen die geschikt zijn voor natuurontwikkeling: 5 aan de noordzijde en 7 aan de zuidzijde van de Westerschelde. Van deze 12 gebieden zijn 4 combinaties het meest geschikt voor de ontwikkeling van estuariene natuur:

- Eendragt- en Hellegatpolder (356 ha)
- Everinge-/van Hattumpolder met Hellegatpolder (327 ha)
- Everinge-/van hattumpolder met Eendragt polder (333 ha)
- Everinge-/van Hattum- en Zuidpolder met een kleinere variant van de Hellegatpolder (330 ha).

Stand van zaken

De komende periode worden de geselecteerde gebieden in het middengebied verder onder de loep genomen. Per gebied worden verschillende inrichtingsvarianten onderzocht. Deze procedure begint met het opstellen van een startnotitie. Hierop kunnen belanghebbenden via de wettelijk verplichte inspraakprocedure reageren. Vervolgens wordt een MER-studie uitgevoerd. Centraal daarin staan de effecten die de natuurontwikkeling in deze gebieden zal hebben. Op basis van dit MER-onderzoek wordt in het najaar van 2007 een definitieve keuze gemaakt in het middengebied. Deze wordt vervolgens voorgedragen voor een ontwerp-rijksprojectbesluit. Dit is het besluit waarmee wordt vastgesteld op welke locaties de natuurontwikkeling definitief kan gaan plaatsvinden.

Het deelproject Hedwige- en Prosperpolder is al iets verder in het proces. Daar lag de Startnotitie/Kennisgeving ter inzage van 1 juni tot en met 12 juli. De gemeente Hulst en de Provincie gaan de komende maanden werken aan een regionaal ontwikkelingsplan, om ervoor te zorgen dat het natuurproject een goede plek krijgt in de omgeving.

De provincie Zeeland beseft heel goed dat zij met de keuze om de regierol voor dit project op zich te nemen, niet de makkelijkste weg heeft gekozen. Er moeten lastige keuzes gemaakt worden. Een van de moeilijkste is het aanwijzen van gebieden waar nieuwe estuariene natuur moet komen. Het teruggeven van land aan zee is een emotioneel onderwerp. Zeeland doet er dan ook alles aan om dit samen met betrokkenen te doen. Dit betekent: een zeer ruim flankerend beleid voor de boeren, waarbij een pakket op maat hoort en een landbouwfonds om de landbouw in Zeeland een stimulans te geven. Hierbij wordt de eis om gronden op basis van vrijwilligheid te verwerven, gerespecteerd.

*Vanessa Welleman, communicatieadviseur
Provincie Zeeland, directie Ruimte, Milieu en Water*

► Eendragt polderromantiek

► De Zuidpolder met overwegend fruitweek

► Hellegatschor

► Aardappelcultuur in het westen van de Everingepolder

► Protest in de Hellegatpolder

► De smalle Van Hattumpolder

De Vlaamse regering heeft een bijkomend besluit over het Sigmaplan goedgekeurd dat extra ruimte moet geven aan het water langs de bijrivieren van de Zeeschelde. Voor Rupel, Zenne en Dijle werd de afbakening en de timing uit het Meest Wenselijke Alternatief gerespecteerd. Voor de Grote en Kleine Nete is een oppervlakte en timing vastgelegd (1050 ha tegen 2015). Het debat over projecten langs de Durme is uitgesteld tot na de verkiezingen van 8 oktober.

De Vlaamse Regering heeft midden 2005 het geactualiseerd Sigmaplan goedgekeurd. Aanvullend op deze beslissing werd door Vlaams minister van Leefmilieu Kris Peeters nu een bijkomend besluit voorgelegd aan de Vlaamse regering voor het bekken van de Rupel, de Zenne, de Dijle en de Grote en Kleine Nete. Het besluit legt de gebieden vast die noodzakelijk zijn voor de realisatie van de doelstellingen veiligheid en natuurlijkheid.

De gebieden werden aangeduid in overleg met lokale besturen en passen in het 'Meest Wenselijke Alternatief'. Toch rijst er voor sommige gebieden weerstand. Zo staat de waterskivijver Battenbroek in Mechelen ingekleurd als een mogelijk overstromingsgebied, maar Kris Peeters garandeert dat het deelgebied Grote Vijver (deel 2) pas in uitvoering zal gaan als er voldoende garanties zijn voor de waterskiërs en alle alternatieven zijn onderzocht. Voorts is ook het gebied Tien Vierendelen in Heindonk opgenomen in het besluit. Dit gebied wordt ingeschakeld in de veiligheidsdoelstellingen met maximaal behoud van landbouwactiviteit. Het overstromingsgebied zal immers enkel in werking treden bij extreem hoge waterstanden. Extra ingrepen moeten er in het gebied Rijmenam in Bonheiden voor zorgen dat het geplande bufferbekken voor de waterzuiveringsinstallatie en de bestaande woningen kan geïntegreerd worden in de zone die afgebakend werd in het kader van de waterbeheersing.

Aan het Sigmaplan hangt een kostenplaatje van 879 miljoen euro, waarvan ongeveer 49 miljoen euro voor flankerende maatregelen. Van de 58 projecten uit het Meest Wenselijke Alternatief worden in een eerste fase 18 projecten uitgevoerd.

Ten laatste in 2007 moeten volgende projecten langs de Zeeschelde in uitvoering zijn: Kalkense Meersen (606 ha wetland), Wijmeers 1 en 2 (27,8 ha ontpolderen + 158,7 ha GOG¹ inrichten als wetland), Bergenmeersen (41 ha GGG²), Paardeweide (84,7 ha GOG inrichten als wetland), Paardebroek (27,7 ha wetland), Vlassenbroekse Polder 1 en 2 (101,8 GGG + 137,5 ha GOG inrichten als wetland), Grote Wal - Kleine Wal - Zwijn (148,6 ha GOG inrichten als wetland), De Bunt (67,4 ha deels ontpoldering, deels GGG), Burchtse Weel (aantakken aan de Schelde), Potpolder Lillo (17 ha herstel slik en schor door afgraving) en Hedwige- en Prosperpolder (458,4 ha ontpoldering).

Langs de Durme gaat het om volgende projecten: Hagemeersen (11,5 ha wetland), Hof ten Rijen (12 ha wetland), Bulbierbroek (19 ha wetland), Weijmeersbroek (50,5 ha wetland), Groot Broek (64,2 ha ontpoldering) en Klein Broek (32,8 ha ontpoldering).

Er werden ook al zes projecten vastgelegd die pas na 2010 uitgevoerd worden. Het gaat om het Groot Schoor Hamme (26,7 ha ontpoldering), Oudbroekpolder (132,7 ha GOG inrichten als wetland), Uiterdijk (11,69 ha ontpoldering), Groot Schoor Bornem (23 ha ontpoldering), Potpolder 1 (82,4 ha ontpoldering) en het Stort van Hingene (7,7 ha ontpoldering).

Lieven Van den Bogaerd

¹ GOG: gecontroleerd overstromingsgebied

² GGG: gecontroleerd gereduceerd getij

Begin juli verscheen de zesde editie van de Zennekrant in een nieuw jasje. De Zenne is de enige 'typisch Belgische' rivier die door de 3 gewesten stroomt... en wellicht maakt dit de rivier juist tot een zorgenkind. We geven een stand van zaken in de 3 gewesten van het Zennebekken: waterkwaliteit, waterbeheersing, natuur,...

De Zennekrant - een uitgave van vzw Coördinatie Zenne, een werkgroep van Grenzeloze Schelde - is te vinden op www.coördinatiezenne.be.

Anderlecht aan Zenne en kanaal

Ter gelegenheid van Zot van de Zenne en de Dag van de Mobiliteit nodigt Coördinatie Zenne je uit om vanaf de sluis in Anderlecht mee te wandelen langs de open Zenne.

Het is niet alleen een gelegenheid om de best bewaarde, meest natuurlijke plekken van de Zenne in het Brussels Gewest te ontdekken. Het is ook een kans om de problematiek van de watervervuiling en waterzuivering in Brussel te leren kennen evenals de betekenis van het kanaal en de Zenne in de strijd tegen overstromingen.

Wat? begeleide wandelingen langs de open Zenne in Anderlecht (90 min.)

Wanneer? zondag 17 september 2006 om 10.30u en om 14.30u

Plaats? de sluis van Anderlecht (op 10 min. loopafstand van metrostation Het Rad)

Prijs? gratis deelname

Info? Coördinatie Zenne, tel. 02 206 12 03
info@coördinatiezenne.be - www.coördinatiezenne.be

Scheldegidsdag te Lillo

Op zaterdag 2 september 2006 organiseren Grenzeloze Schelde en Schorrenwerkgroep Natuurpunt Antwerpen Noord, i.s.m. Scaldisnet, Scheldegids, CVN en het Schelde InformatieCentrum een vormingsactiviteit voor Schelde-estuariumgidsen.

Geen theoretische opleiding, wel een praktijkgerichte dag tijdens dewelke u een bezoek brengt aan het Galgeschoor, Lillo en haar poldermuseum, de overzet neemt naar Doel, ... Afspraak te Lillo om 9.30u, einde voorzien (eveneens in Lillo) omstreeks 16.30u. Deze activiteit sluit aan bij de grensoverschrijdende vormingscyclus 'Schelde-estuariumgids' die plaatshad tijdens het voorjaar 2005 en 2006.

De Schelde-estuariumgidsen krijgen voorrang bij inschrijving, andere geïnteresseerden zijn ook welkom voor zover er plaats is. Het aantal deelnemers is beperkt tot 50.

De deelnameprijs bedraagt € 25 / persoon (incl. broodjeslunch).
Inlichtingen: Scaldisnet tel. 02 201 10 50. Inschrijven kan via mail naar scheldegids@scaldisnet.be.

Participatie van milieu- en natuurverenigingen tijdens delegatieoverleg ISC

De milieu- en natuurNGO's werden onlangs uitgenodigd voor een tweede rechtstreeks overleg met de delegatieleiders van de Internationale Scheldec commissie (ISC) in oktober 2006. Na een rondetafel van de verschillende NGO's, geeft de voorzitter van de ISC, de heer Damien Yzerbyt, antwoord op de vragen die de NGO's stelden tijdens de Plenaire vergadering in december 2005. Ook staan een toelichting over het overkoepelend deel van het beheerplan van het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Schelde en werkplannen van de projecten op het programma, de deelname van het publiek en communicatie wordt besproken, ...

In de Kaderrichtlijn Water staat immers vermeld dat het publiek verschillende keren dient geraadpleegd te worden bij de uitvoering ervan. De actieve participatie moet het maatschappelijk draagvlak voor het waterbeleid verhogen. Maar dan is er eerst nood aan sensibilisatie en betrokkenheid van het publiek bij dat beleid. Een rol die in de eerste plaats is weggelegd voor de NGO's, gezien hun nauwe aansluiting bij het doelpubliek en hun knowhow inzake communicatie.

Het Forum van Grenzeloze Schelde zal zich voorbereiden en actief deelnemen aan het overleg.

Een Dinsdag van de Zenne over 'het beheer van water in de stad'

► Waterspaarbekken Flagey in opbouw

Op 25 oktober - uitzonderlijk op een woensdag... - grijpt een 5de 'Dinsdag van de Zenne' plaats met als thema 'het beheer van water in de stad'. Inter-Environnement Bruxelles en Coördinatie Zenne nodigen u uit om deel te nemen aan deze info- en debatavond die een antwoord tracht te vinden op vragen als: 'Op welke manier beheert men het water in Brussel, in Vlaanderen en Wallonië?', 'Is deze werkwijze gericht op het voorkomen van overstromingen?', 'Wat draagt het 'regenplan' bij in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest?', 'Bestaat er iets gelijkaardigs in de andere gewesten? 'Bestaat er een alternatief voor de stormbekkens?', ...

De Dinsdagen van de Zenne willen op een informele, gemoedelijke manier het debat rond het thema van het water en de waterlopen in het Zennebekken stimuleren.

Gratis deelname, maar inschrijven op voorhand is wel noodzakelijk!
Meer info: Coördinatie Zenne, tel. 02 206 12 03
info@coördinatiezenne.be
www.coördinatiezenne.be

Milieueducatieve boottochten 'Brussel langs het water ontdekken'

Alle hens aan dek! Van 5 tot 25 oktober organiseert Coördinatie Zenne haar jaarlijkse milieueducatieve boottochten in de Haven van Brussel en op het Zeekanaal Brussel-Schelde. Alle Brusselse scholen krijgen onder begeleiding van gepassioneerde lesgevers een fascinerende omgeving te zien en dit van op een boot die hiervoor speciaal is ingericht. Een originele manier om het thema water en waterlopen aan bod te laten komen!

Deze boottochten, gesteund door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zijn eveneens toegankelijk voor milieuverenigingen, gemeentelijke en gewestelijke administraties, ondernemingen, wijkcontracten, intercommunales, ... geïnteresseerd in de problematiek van water en waterlopen.

Meer info te verkrijgen bij Coördinatie Zenne, tel. 02 206 12 03 - info@coordinatiezenne.be - www.coordinatiezenne.be

Het kanaal in Brussel: hoofdas van recreatie en zachte mobiliteit.

Begeleide boot- en fietstocht op 28 juli

In het kader van de maatschappelijke discussie over de integratie van het kanaal in de stad te Brussel organiseren Coördinatie Zenne, Inter-Environnement Bruxelles (IEB) en BRAL, een aantal ontmoetingen en activiteiten op het terrein. De initiatiefnemende organisaties stellen hierbij dat het kanaal te Brussel ook een hoofdas van de zachte mobiliteit en recreatie moet worden.

Vrijdag 28 juli 2006 willen de voornoemde organisaties dit aan alle belangstellenden tonen via een ontspannende zomerse activiteit die de boot en de fiets combineert en dit in samenwerking met Brussels by Water, Pro-Vélo, Gracq en de Fietzersbond. Frederik Depoortere, fietsmanager van het Brusselse Gewest, zal deze fietstocht langs het kanaal tussen Vilvoorde en Anderlecht begeleiden.

Het onthaal is voorzien om 9.30u op het Sainteletteplein te Brussel. De boottocht start om 10u, fietsen worden op de boot meegenomen. Na de ontscheping in het centrum van Vilvoorde (omstreeks 11u) keren we per fiets terug naar de gewestgrens te Anderlecht (aankomst omstreeks 15.30u). De fietstocht is ongeveer 10 km lang. Deelname kost 10 euro voor de ganse dag, inclusief de lunch. Vooraf inschrijven is verplicht.

Voor meer informatie:

Coördinatie Zenne: **Elisabeth Taupinart**,
tel. 02 206 12 07 - taupinart@gs-esf.be

Brussels by Water: **David Kuborn**
tel. 02 203 64 06 - kuborn@brusselsbywater.be

BRAL: **Steyn Van Assche**
tel. 02 217 56 33 - steyn@bralvzw.be

IEB: **Delphine Termolle**
tel. 02 223 01 01 - delphine.termollen@ieb.be

Voor inschrijving per e-mail kan u terecht bij
Delphine Termolle (IEB): delphine.termollen@ieb.be

Langs de waterkant van de Leie en de Deûle: welke toekomst voor onze rivieren?

Op vrijdag 16 juni organiseerde Grenzeloze Schelde een transregionale wetenschappelijke milieuboottocht met als thema het integrale en grensoverschrijdende waterbeheer van de Leie en haar belangrijkste zijrivier, de Deûle. Deze dag van informatie, discussie en ontmoeting speelde zich af aan boord van een schip, varende van Deinze, via Komen naar Quesnoy-sur-Deûle. Aan boord werd uitleg verschaft door belangrijke actoren uit de drie gewesten (Région Nord-Pas-de-Calais, Wallonië en Vlaanderen), nauw betrokken bij het toekomstbeeld van deze twee waterwegen. Diezelfde dag hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het Europees project 'verbinding Seine-Schelde', inclusief het Vlaamse projectluik 'Rivierherstel Leie' tussen Wervik en Deinze.

Grenzeloze Schelde volgt dit belangrijk dossier van nabij op, de volgende uitgave van Grenzeloze Schelde Nieuws zal gewijd zijn aan Leie en Deûle. Eind oktober mag u zich verwachten aan deze speciale editie, waarin de verschillende thema's die aangesneden werden tijdens de studiedag op het water verder uitgediept zullen worden.

www.grenzelozeschelde.org

Redactie en vertaling

Dolores Baita, Christine Braet, Sylvie Posel, Vanessa Van Liedekerke, Mieke De Leeuw, Lieven Van den Bogaerd, Elisabeth Taupinart, David Kuborn, Nathanaëlla Petrowitch

Vormgeving

Angélique Corthals
Els Vanhaeght

Drukkerij

Druk in de Weer
'Grenzeloze Schelde Nieuws'
wordt gedrukt op 100%
kringlooppapier met inkt
op vegetale basis.

Secretariaat

v.z.w. Grenzeloze Schelde -
Escaut sans Frontières a.s.b.l.
Akenkaai 2bis - B-1000 Brussel
Tel.: +32 (0)2 201 08 08
Fax: +32 (0)2 203 07 09
email: info@gs-esf.be
Openingsuren secretariaat: ma - vr: 9.30u - 17.30u

Abonnement 4 nummers/jaar:
7,50 euro (10 euro voor Nederland
en Frankrijk, 25 euro voor open-
bare besturen en instellingen)
op het rekeningnummer
001-2195556-37 (Fortis, België)